

Olete oodatud osalema Viru Geopargi arenguseminaril **esmaspäeval, 20. mail 2019 kell 13.00–17.00 Kukruse Polaarmõisas (Mõisa, Kukruse küla 20, Toila vald).**

Ida-Virumaa Omavalitsuste Liit on Keskkonnainvesteeringute Keskuse toel algatanud Viru Geopargi arengukava koostamise, millega pannakse alus geopargi loomisele. Pikemas plaanis on kavas saada ka UNESCO geoparkide võrgustiku liikmeks.

Geopargid on loodud geoloogiliselt huvipakkuvate piirkondade väärtustamiseks ja tutvustamiseks eesmärgiga tõsta keskkonda arvestavat majanduslikku aktiivsust kohaliku kogukonna hulgas ja edendada keskkonnaharidust. Seejuures on esmatähtis geoloogiliste vaatamisväärsuste eksponeerimine.

Aastatepikkusest põlevkivi kaevandusest tekkinud maastik on maailmas unikaalne. Selle aja vältel on maastikku palju rikutud, samuti on palju panustatud negatiivsete keskkonnamõjude vähendamisse. Geopark aitab seda teadvustada nii Eestis kui kaugemalgi.

Arenguseminaril on geopargi eesmärkide määratlemisel oluline roll – tarvis on ühiselt kokku leppida, millist rolli geopark piirkonnas täitma hakkab. Arenguseminaril antakse ülevaade teistest geoparkidest ja pannakse arutelude kaudu alus Viru Geopargi strateegiale.

Osalema on oodatud Viru-Nigula, Lüganuse, Jõhvi, Alutaguse ja Toila valdade ning Kohta-Järve, Narva-Jõesuu, Narva ja Sillamäe linnade esindajad, ettevõtted, kodanikuühendused, erialaliidud ning kõik aktiivsed piirkonna arengust huvitatud kodanikud.

Arenguseminari viis läbi Jaan Urb (Cumulus Consulting Konsultant, tegevjuht).

Esialgu oli kiire tutvustusring, kus selgus, et kohal oli inimesi keskkonnaministeeriumist, omavalitsuste juhid (mõned), omavalitsuste liidu esindaja, mõisad ja matkaselts, keskkonnainvesteeringute keskus, Eesti Energia, Eesti Kevandusmuuseum, Ida-Viru Turismiklaster (<https://ivek.ee/programmid/turismiklaster>), Keskkonnaamet, Eesti Geoloogiateenistus. Kutse oli saadetud ka riigikoguliikmetele, üks lubas kohale tulla, aga ei tulnud.

Ülevaade arengukava koostamise protsessist.

Mõte tuli Kalev Kall metsalt (<https://maaelu.postimees.ee/6498306/virumaa-geopargi-loomine-lukati-liikumata>). Aasta tagasi suvel käisid geoloogid uurimas ja vaatlemas, millised võimalused oleks GP rajamiseks. Käisid ka omavalitsustes rääkimas ja nõ ettevalmistust tegemas. Omavalitsuste Liit (OL) kirjutas seejärel projekti KIKI, mida rahastati ja arengukava hanke võitis Cumulus Consulting.

Juhtgruppi kuuluvad OL, omavalitsused, suuremad ettevõtted, turismiklaster ja nende kohtumisi on olnud (vist) 2 ja 2 tuleb veel. Lisaks kohtutakse omavalitsustega strateegiliste dokumentide väljatöötamiseks. Kokku on omavalitsusi 9, keda see puudutab (8 Ida-Virumaalt ja 1 Lääne-Virumaalt)

Intervjuud 4 UNESCO geopargiga, 3 tehtud, üks veel.

05.augustil 2019 kinnitatakse arengukava

12.septembril 2019 on geopargi rahvusvaheline konverents

Lühiülevaade, mida geopargid teevad.

Geopark on süsteem, mis hõlmab endas looduskaitset ja loodusharidust ning jätkusuutlikku arengut.

Nii Soomes, Taanis kui Norras on keskkonnaharidus oluliselt välja toodud (eriti Taanis). Soomes on rõhk pigem teadusel (ülikoolid) ja Norra on vahepealne.

Kõigil oli oluliseks eesmärgiks ka piirkonnas elavate inimeste elujärje parandamine. Soomes on Geopargil täielik turismi koordineerimise ülesanne, mis Virumaal on Turismiklastril (Virumaal väga hästi sissetöötatud süsteem – 10a tegevust ja vaeva, nüüd lõpuks on kõik tõusujoones).

Geopark	Eesmärgid	Tooted / teenused
Odsherred (Taani)	<ul style="list-style-type: none">• Hariduse edendamine, õpetamine• Geoloogilised uurimistööd• Uute töökohtade loomisele kaasa altamine• Elanike sissetulekute kasvatamine	<ul style="list-style-type: none">• Õppekäigud giididega• Keskkonnahariduse programmid koolidele• Geopargi festival, lisaks mitmeid teisi väiksemaid sündmusi (partnerid)• Partnerlusprogramm - nende toodete turundamine• Teadustöö
Gea Norvegica (Norra)	<ul style="list-style-type: none">• Kohalike elanike teadmiste tõstmine piirkonna väärtuste osas• Jätkusuutliku turismi edendamine• Teadlikkuse tõstmine geoloogiliste ressursside kohta	<ul style="list-style-type: none">• Õpetamine kõikidel tasemetel• Õppekäigud giididega• Piirkonna üldine turundamine• Festivalidel osalemine• Koostöö turismiturundajatega
Rokua (Soome)	<ul style="list-style-type: none">• Kogukondade toetamine ja turismi võimaluste parandamine• Maal elavate inimeste elujärje parandamine	<ul style="list-style-type: none">• Sihtkoha turundamine, sh rahvusvaheline ja ühisturundus• Viidamajanduse korrashoidmine• Äriarendus• Keskkonnahariduse programmid koolidele ja ülikoolidele; laagrid

Kriitilised kohad ja väljakutsed:

- 3-4 aastat ehitati süsteemi, et saada püsiv rahastus ja personal
- Kui palju turiste piirkonda siis juurde tuli (ükski riik ei osanud täpselt öelda, sest ei tegele loendamisega, aga hinnati, et on tulnud juurde küll. Hindamine a'la Itaaalia)
- UNESCO liikmestaatus võttis aega 4 aastat (peab olema üks rahvusvahelises mõttes universaalne geotoop, Jaani hinnangul ei olnud üheski neist kolmest sellist geotoopi, et Vau!)
- Oluline on võrgustiku koostöö ja tugi.

Geoparkide organisatsioonid				
Geopark	Tüüp	Asutajad	Eelarve (€)	Personal
Odsherred (Taani)	• Fond	• Omavalitsus	• 400 000	• Juht • Geoloog (teadustöö) • Disainer (üritused, projektid) • Ajakirjanik (kommunikatsioon)
Gea Nprvegica (Norra)	• Avaliku sektori asutus	• 2 maakonda • Omavalitsus	• 500 000	• Juht • Geoloog, loodusgeograaf (teadustöö) • Turundaja
Rokua (Soome)	• Avaliku sektori asutus	• 3 omavalitsust • Erafond • Metsähallitus	• 500 000	• Juht • Kommunikatsioon • Rahvusvahelise turismi projektijuht • Keskkonnahariduse projektijuht

© Cumulus Consulting cumulus consulting www.cumulus.ee

Soomes 50% OMV ja 50% fond.

Soojendusharjutus: kas GP on üldse vaja? Üks „EI“. Selgitas, et ei saa aru, miks on vaja konkureerivat ettevõtmist Turismiklasteri tegevusele (Kaevandusmuuseum). Ülejäänud „JA“ (+ „lõpuks ometi“)

Rühmatöö 1: geopargi visioon ja missioon

Milline on Viru Geopark 10 aasta pärast (4 gruppi). Mõned minu märked:

- Konkreetne keskus (maja), kus on töötajad
- Pigem teaduse koordineerija
- Loodus- ja tööstus käsikäes piirkonnas – haridus
- Ajalugu ja pärimus – lood
- Töötav koduleht koos infobaasiga
- UNESCO

Rühmatöö 2 (iga grupp sai eraldi teema):

1. GP tooted ja teenused:

Tervikpaketi müümine (programm+ööbimine+söömine)

Loodushariduse vahendamine

...

2. GP kui organisatsioon

Pigem MTÜ, kus on esindatud enam-vähem samad, kes juhtgrupis. Kuna selles grupis oli Turismiklasteri esindaja, siis jäi mulle arusaamatuks, kas kaks organisatsiooni on partnerid

(üks on teise liige) või võtab klaster selle rolli üle? Selle esindaja oli alguses peale üsna ärritatud ja jäi selleks lõpuni (ilmselgelt tajus konkurentsi). Keskuseks juba pakuti Saka mõisa (omanik oli väga nõus) või siis Kukruse mõisa (Kukersiidi kaevanduse alguse lugu on sellega seotud).

3. GP Keskkonnaharidus

4. GP teadus

Need kaks viimast teemat läksid tegelikult üsna ühte auku. Kitsaskoht oli, et giide pole, seega tuleb hakata kõigepealt koolitusega tegelema (koostöö Narva ja Kohtla-Järve kolledziga), lisaks on probleem keeltega (nii vene, kui inglise kui muu).

Teadusega kaasata ülikooli ja olla pigem partneriks, tegeleda teadustöö populariseerimisega. Keskkonnaharidusprogramme nii lastele kui täiskasvanutele ja lisaks partnerkoolid, kust giide leida või kus giidid saaks talvel nt valikaineid geoloogiast andmas käia.

OL juht võttis päeva kokku, et omavalitsused olid ka algul väga skeptilised, aga tegemist on väga kõrge kvaliteetse turismitootega ja üsna pea oli igaüks läbi mõelnud, mida ta GP-lt ootab.

Siis jätkus väike segane arutelu rahastusest, mis polnud küll selle kohtumise teema, aga ettevõtjad on igapäevaselt ikka majandusinimesed ja tahavad teada ka seda poolt.

Rahastuse skeemi pole veel. Võimalik variant oli mingi Ida-Viru värk (maavarade kaevandamisega seotud?)

Ja kokkuvõtteks jäi õhku ikkagi rippuma küsimus, et mis moodi suhestub Geopark toimiva Turismiklastriga. Siit tekkis mulle ka küsimus, et kuidas Loode-Eesti turismitegijad oma ühisosa hindavad? Kes selleks ei võiks olla Geopark?